

kow

kinderopvang
walcheren

STAPPENPLAN PROJECT
"VERBREDEN TOEGANKELIJKHEID PEUTERSPEELZAALWERK"

STAPPENPLAN PROJECT “VERBREDEN TOEGANKELIJKHEID PEUTERSPEELZAALWERK”.

0. Inleiding.

Van augustus 2008 tot augustus 2011 is in de peuterspeelzalen van Aagtekerke en Meliskerke een project uitgevoerd om het peuterspeelzaalbezoek vanuit de reformatorische gemeenschap te stimuleren. Dit project is gefinancierd met subsidie van de Gemeente Veere en de Provincie Zeeland en deels uit eigen middelen van de toenmalige SPV (per 2010 onderdeel van Kinderopvang Walcheren).

Dit stappenplan geeft een overzicht van het verloop van het project en is bedoeld voor andere organisaties in de provincie Zeeland, die zelf een doelgroepenbenadering willen ontwikkelen.

In het stappenplan worden de fasen voor projectmatig werken aangehouden zoals deze beschreven zijn in ‘Projecten leiden’ door Geert Groote / Corian Hugenholtz – Sasse / Piet Slikker e.a. (Uitg. Het Spectrum BV, Utrecht, 2002).

Iedere fase begint met een algemene omschrijving van de fase (dik en schuingedrukt). Vervolgens een beschrijving van de manier waarop deze fase in dit project is uitgewerkt. En tenslotte per fase een aantal samenvattende conclusies (schuingedrukt). I.v.m. de omvang van fase 4 en 5 zijn hier ook conclusies per onderdeel beschreven.

Het stappenplan sluit af met een samenvatting en een checklist (hoofdstuk 7).

1. Initiatieffase – het idee voor het project.

Algemene omschrijving: Een project begint met het vastleggen waarom dit project er moet komen (de doelen en/of de problemen). De (wellicht nog vage) ideeën rond het project moeten worden geconcretiseerd.

Vanuit de reformatorische gemeenschap wordt weinig gebruik gemaakt van de peuterspeelzaal, terwijl het peuterspeelzaalbezoek een positief effect heeft op de ontwikkeling van peuters. Al geruime tijd is – echter zonder succes - geprobeerd om overleg tot stand te brengen tussen de peuterspeelzaalorganisaties in Zeeland en de reformatorische gemeenschap, om samen te werken aan het verhogen van het peuterspeelzaalbezoek vanuit de reformatorische gemeenschap.

In 2006 doet Scoop op initiatief van de Zeeuwse reformatorische scholen en met subsidie van de Provincie onderzoek naar de manier waarop het peuterspeelzaalbezoek kan worden bevorderd. (Onderzoeksrapport Scoop “Mag ik ook naar de peuterspeelzaal? Identiteitsgebonden peuterspeelzaalwerk, een maatschappelijke opdracht”). Dit wordt het uitgangspunt van de samenwerking.

Bij de presentatie van dit onderzoek wordt het eerste contact gelegd tussen de toenmalige Stichting Peuterspeelzalen Veere (SPV, in 2010 gefuseerd met Kinderopvang Walcheren) en de reformatorische scholen in de gemeente Veere. De directeuren van de Jhr. W. Versluijsschool (reformatorische basisschool Aagtekerke) en de Boazschool (reformatorische basisschool Meliskerke) en de coördinator van de SPV hebben vervolgens twee informele, inventariserende gesprekken met als doel kennismaken, gezamenlijk belang zoeken en verwachtingen uitspreken. Dit wordt gevolgd door een formeel gesprek tussen de directeuren van Aagtekerke en Meliskerke, een afvaardiging van het bestuur van de SPV en de beleidsmedewerker Welzijn van de gemeente Veere. Hierbij wordt een aantal gezamenlijke doelstellingen en uitgangspunten benoemd en besloten tot het instellen van een werkgroep, die een project gaat voorbereiden.

Conclusie: Het is belangrijk om ontwikkelingen in de omgeving goed te volgen, zodat gebruik kan worden gemaakt van de omstandigheden en het juiste moment om in samenwerking met de doelgroep een project te starten.

2. Definitiefase – wat is de bedoeling van het project.

Algemene omschrijving: De problemen en doelen worden verder geanalyseerd. Het eindresultaat wordt benoemd. Er wordt een werkstructuur van het project opgezet.

2.1. De SPV heeft initiatief genomen tot het cijfermatig analyseren van de situatie:

Vooraf in de reformatorische kernen Aagtekerke en Meliskerke van de gemeente Veere blijft het peuterspeelzaalbezoek achter. Het gemiddelde speelzaalbezoek (2007) in de hele gemeente Veere is 68%, in Aagtekerke 43% en in Meliskerke 22%. Daarom wordt gekozen voor het opzetten van een project binnen de SPV, dat zich op Aagtekerke en Meliskerke richt.

2.2. In het eerste formele gesprek tussen de reformatorische scholen, de gemeente en de SPV zijn de volgende gezamenlijke doelstellingen en uitgangspunten geformuleerd:

- Gezamenlijk doel: het bevorderen van het peuterspeelzaalbezoek in het belang van het kind.
- Keuze voor de vorm waarin dit doel bereikt gaat worden: variant 3 van het Scoop rapport – identiteitsgebonden peuterspeelzaalwerk onder een bestaande peuterspeelzaalorganisatie.
- Randvoorwaarden tot samenwerking: School noemt als belangrijke punten keuze van de prentenboeken, viering van de feesten, bijbelverhalen, keuze van liedjes, medewerkster met een reformatorische achtergrond. SPV noemt handhaven van de huidige kwaliteit van de peuter-speelzalen en de toegankelijkheid voor alle ouders.

2.3. Aanpak:

- Er wordt gekozen voor een project, waar subsidie voor wordt gezocht. Arbeidsrechtelijk is dat de enige manier om een reformatorische medewerkster aan te trekken in een tijd waarin verschillende SPV medewerkers urenvermindering krijgen als gevolg van een afnemend kindaanbod in de gemeente Veere.
- Project voor de duur van 3 jaar; Veers project van reformatorische scholen, de SPV en de gemeente Veere; in Aagtekerke en Meliskerke; aantrekken reformatorische medewerkster in het kader van het project; binnen het project wordt het jaarprogramma ingevuld a.d.h.v. de geformuleerde randvoorwaarden; samenhang met het bestaande peuterspeelzaalwerk.
- Provincie informeren over de plannen en subsidie aanvragen bij gemeente en provincie.
- Een projectgroep, die bestaat uit één directeur (namens beide reformatorische scholen), beleidsmedewerker Welzijn gemeente Veere, coördinator SPV, gaat het project uitwerken en de projectaanvraag voorbereiden.

2.4. Draagvlak creëren binnen de eigen organisatie:

Een project, waarbij de inhoud van het eigen werk mogelijk wordt aangepast, kan vragen en weerstand oproepen in de eigen organisatie. De medewerkers van de betreffende peuterspeelzalen zijn daarom vanaf het begin bij de presentatie van het Scoop rapport en de plannen rond het project betrokken. Het doel van het project werd makkelijk onderschreven. Ook werd erkend dat het belangrijk is een open houding te hebben en de intentie om je eigen manier van werken bespreekbaar te maken als je een specifieke doelgroep wilt bereiken. Maar naast deze – meer rationele – constatering blijven er gevoeligheden meespelen. Twijfel aan eigen aanpak (doen we het dan niet goed?), onbegrip naar de doelgroep (waarom moeten wij ons aanpassen?), angst voor té grote aanpassingen (we worden toch niet reformatorisch?). Het was goed om deze gevoeligheden uit te spreken en te benoemen en toch steeds terug te keren bij de gezamenlijke doelstelling (de peuterspeelzaal toegankelijk maken voor reformatorische peuters, in het belang van de peuters) en het herhalen van de geformuleerde uitgangspunten (de peuterspeelzaal blijft algemeen toegankelijk en de huidige kwaliteit blijft gehandhaafd.)

2.5. Informeren JGZ (consultatiebureaus).

Peuterspeelzalen en consultatiebureaus richten zich op dezelfde leeftijdsgroep en hebben al langere tijd goede samenwerkingsafspraken. De wijkverpleegkundigen van het consultatiebureau bespreken het belang van de peuterspeelzaal bij hun huisbezoek aan 1,5 jarigen. Als op de peuterspeelzaal blijkt dat kinderen extra ontwikkelingsondersteuning nodig hebben, dan wordt dit na overleg met het consultatiebureau ingevuld. De consultatiebureaus hebben een hoger bereik dan de peuterspeelzaal, zeker in Aagtekerke en Meliskerke. Het project wordt al in een vroeg stadium in het reguliere overleg besproken.

2.6. Informeren van de gemeente en provincie, die de belangrijkste (mogelijke) subsidie verstrekkers zijn.

De gemeente was al in een vroeg stadium via de beleidsmedewerker in de projectgroep betrokken en via het bestuurlijk overleg (wethouder en bestuur) op de hoogte gehouden.

In de beginfase van de ontwikkeling van het project (voorjaar 2007) heeft de coördinator van de SPV verkennende gesprekken met beleidsambtenaren van de provincie over subsidiemogelijkheden op basis van de op dat moment bekende plannen. Hieruit komt naar voren dat de provincie alleen projecten subsidieert die een provinciale meerwaarde hebben. Naar aanleiding van dit gesprek wordt gezocht naar mogelijkheden om het project onder één van de tien programmalijnen van BSZ (beleidsprogrammering sociale zorg) te laten vallen en wordt contact gezocht met Scoop voor ondersteuning bij het opzetten van het projectplan. Via informele contacten wordt de betreffende gedeputeerde geïnformeerd over de plannen.

Conclusie: Goede communicatie is vanaf het begin van een project erg belangrijk.

Communicatie met de doelgroep. Om als organisatie een specifieke doelgroep te bereiken is contact met de doelgroep (vanuit wederzijds respect) en het formuleren van een gezamenlijke doelstelling nodig om draagvlak te creëren en om tot een goede projectopzet te kunnen komen. Belangrijk hierbij is een open houding, inventariseren van de mogelijkheden en verwachtingen zonder te snel met een invulling te willen komen.

Communicatie binnen de eigen organisatie. De eigen organisatie moet vanaf het begin bij het project worden betrokken. De doelstelling moet ook hier gaan leven, zodat de medewerkers gemotiveerd zijn om het project op te gaan pakken en er geen weerstand tegen de doelgroep ontstaat.

Communicatie met samenwerkingspartners, in dit geval de consultatiebureaus (JGZ). Gebruik maken van elkaars mogelijkheden.

Communicatie met de belangrijkste (mogelijke) subsidie verstrekkers is al in een vroeg stadium belangrijk, zodat bij het uitwerken van het project rekening kan worden gehouden met de voorwaarden waaronder het project voor subsidie in aanmerking kan komen. Het is belangrijk om deze contacten in dit stadium verkennend te houden, zodat het voor iedereen duidelijk is dat er wel gezamenlijk wordt gedacht, maar dat de uiteindelijke subsidie toch nog kan worden afgewezen.

3. Ontwerpfase – het maken van het projectplan.

Algemene omschrijving: Op basis van het programma van eisen, dat in de vorige fase is geformuleerd, worden alternatieve oplossingen ontwikkeld, teneinde de beste oplossing te kiezen als basis voor de realisatie.

3.1. Opstellen projectplan.

De projectgroep heeft verschillende alternatieven uitgewerkt (eind 2007 / begin 2008).

- De opzet met een aparte groep voor reformatorische peuters bleek praktisch moeilijk uitvoerbaar i.v.m. de kleinschaligheid van de Veerse kernen. Het opzetten van een aparte reformatorische groep zou teveel ten koste gaan van de al aanwezige peuterspeelzaal. Daarnaast vond het bestuur van de SPV dit niet passen in het uitgangspunt “toegankelijk voor alle ouders”.

- Vervolgens is de volgende opzet uitgewerkt waarbij het reformatorische aanbod geïntegreerd wordt in het reguliere peuterspeelzaalwerk:

Het project richt zich op Aagtekerke en Meliskerke. Het huidige aanbod van deze peuterspeel-zalen wordt bekeken en waar nodig en mogelijk aangepast aan de doelgroep. Hiertoe wordt bij de doelgroep geïnventariseerd wat de bestaande drempels zijn. Ouders worden nauw bij betrokken bij het eventueel aanpassen van het aanbod. Zowel de ouders die al gebruik maken, als reformatorische ouders die mogelijk nog geen gebruik maken. Hiertoe wordt een werkgroep ingesteld, die bestaat uit ouders die al gebruik maken van de peuterspeelzalen (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), reformatorische ouders op voordracht van de reformatorische basisscholen (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), pedagogisch medewerksters (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), de reformatorische projectmedewerkster en de coördinator van de peuterspeelzalen.

Er wordt een medewerkster met een reformatorische achtergrond aangenomen, die bij beide peuterspeelzalen meewerkt. Enerzijds om de drempel te verlagen voor reformatorische ouders en anderzijds om als intermediair actief mee te denken / werken in het project en de invulling van het aanbod. Het project en de peuterspeelzaal worden bekend gemaakt via de nieuwsbrief/schoolkrant van de reformatorische scholen, via de consultatiebureaus en wijkverpleegkundigen, en via andere op de doelgroep gerichte kanalen. De kosten worden duidelijk begroot en uitgewerkt.

De volgende streefcijfers worden afgesproken:

Aagtekerke:

Telling Jhr. Willem Versluijsschool:

Schooljaar	2005 - 2006	2006 – 2007	Streven na project
Totaal aantal Aagtekerkse kinderen in groep 1	20	25	
Waarvan de speelzaal heeft bezocht	12 = 60%	16 = 64%	80%

Telling speelzaal:

Schooljaar	2005	2006	Streven na project
Totaal 2 en 3 jarige Aagtekerkse kinderen	46	53	
Waarvan de speelzaal heeft bezocht	20 = 43%	23 = 43%	60%

Meliskerke:

Telling Boazschool:

Schooljaar	2005 - 2006	2006 – 2007	Streven na project
Totaal aantal Meliskerkse kinderen in groep 1	26	21	
Waarvan de speelzaal heeft bezocht	6 = 23%	4 = 19%	60%

Telling speelzaal:

Schooljaar	2005	2006	Streven na project
Totaal 2 en 3 jarige Meliskerkse kinderen	44	41	
Waarvan de speelzaal heeft bezocht	11 = 25%	11 = 26%	40%

- Op basis van het concept projectplan benadrukt de gemeente het belang van aanvullende subsidieaanvragen bij diverse fondsen. Dit wordt in het projectplan opgenomen.
- Voor subsidies in het beleidsprogramma Sociale Zorg vraagt de provincie altijd advies aan Scoop. Daarom wordt het concept projectplan besproken met Paulette de Kraker van Scoop waarna het projectplan wordt aangepast.

Naar aanleiding van het bijgestelde projectplan (januari 2008) is er opnieuw overleg met de provincie. Het beleidsterrein wordt afgesproken (Jeugd telt mee) en de mogelijke subsidievorm (resultaatsubsidie van max. € 25.000,- met prestatieafspraken – overdracht inhoudelijke kennis in een stappenplan). Het projectplan wordt nog een keer aangepast op de volgende punten:

- Het ontwikkelen van een stappenplan wordt in het projectplan opgenomen. Het stappenplan kan door andere organisaties in de provincie worden gebruikt bij het opzetten van op doelgroepen gericht (peuterspeelzaal)werk.
- De verdeling van de kosten over groepsuren – coördinatie – implementatie & ontwikkeling – overdracht wordt aangepast aan de provinciale uitgangspunten.

3.2. Vaststellen projectplan.

Het projectplan is voorgelegd aan het bestuur van de SPV en de besturen van de reformatorische scholen. Het bestuur SPV beslist positief.

De besturen van de reformatorische scholen zijn via de directeuren geïnformeerd over het feit dat er aan het projectplan werd gewerkt, maar zijn tijdens het opstellen van het plan niet inhoudelijk op de hoogte gehouden. Bij het bespreken van het uiteindelijke projectplan hebben zij besloten dat de scholen niet direct betrokken zullen zijn bij de uitvoering van het projectplan. Zij erkennen het belang van het peuterspeelzaalwerk, maar benadrukken de eigen verantwoordelijkheid van ouders. Dit is erg jammer en had misschien voorkomen kunnen worden als het projectplan in een eerder stadium door de hele projectgroep was toegelicht in een bestuursvergadering. Het bestuur van de Boazschool heeft haar standpunt t.a.v. het project schriftelijk meegedeeld en hieraan een uitnodiging voor een gesprek gekoppeld. In juni 2008 is een afvaardiging van het SPV bestuur bij het bestuur van de Boazschool geweest. Dit heeft echter niet tot een ander standpunt geleid.

De SPV beslist om toch door te gaan met het project. Het projectplan wordt aangepast aan de nieuwe situatie (januari 2008).

3.3. Bijsturen in de ontwerpfase.

In deze fase van het opstellen van het projectplan kwamen verschillende “gevoelige punten” naar voren en moest steeds weer teruggегреpen worden naar de gezamenlijk vastgestelde doelstelling en uitgangspunten. De volgende punten speelden:

- Vanuit het bestuur SPV – handhaven kwaliteit en brede toegankelijkheid van de speelzalen. Hoe ver gaan we in het aanpassen aan de reformatorische doelgroep?
- Vanuit de SPV medewerkers – waarom moeten wij aanpassen, er wordt binnen de SPV in het algemeen al voldoende rekening gehouden met wensen van de ouders en in Aagtekerke en Meliskerke is er specifiek al aandacht voor de invulling van de feesten e.d. Een project heeft geen zin, de doelgroep is toch niet te bereiken.
- Vanuit de reformatorische scholen – benadrukken van de eigen identiteit en de wens deze zoveel mogelijk terug te zien in het project.

3.4. Eerste concrete resultaat.

In dit stadium had het project onverwacht al een klein resultaat. In de projectgroep werd gesproken over het belang van een doorlopende ontwikkelingslijn en het uitwisselen van informatie tussen peuterspeelzaal en basisschool. In Meliskerke liep dit contact al, in Aagtekerke nog niet. In Aagtekerke heeft de basisschool de peuterspeelzaal uitgenodigd voor een kennismaking met het reformatorisch kleuteronderwijs, waarna de uitwisseling tot stand is gekomen. De basisschool is met het kindvolgsysteem KIJK! gaan werken, waar de peuterspeelzaal al mee werkte. De peuterspeelzaal draagt de KIJK! registratie over aan de basisschool op het moment dat een kind 4 jaar wordt.

3.5. PR tijdens de ontwerpfase.

Naar aanleiding van andere ontwikkelingen binnen de SPV (voorgenomen fusie met KOW) is er – onverwachts – een stukje in de PZC verschenen over het project (12 juli 2008). Op dat moment waren de ouders van de betreffende speelzalen nog niet persoonlijk geïnformeerd, zodat het eigenlijk wat te vroeg kwam. Dit hadden we beter moeten regisseren.

Conclusie: Het opstellen van het projectplan kost tijd, veel overleg en veel flexibiliteit. Vanuit onverwachte hoeken en op onverwachte momenten kunnen nieuwe overwegingen naar voren komen, die een aanpassing van het plan noodzakelijk maken. Ook hierbij is goede en vooral open communicatie belangrijk, zowel binnen de projectgroep als binnen de eigen organisatie. Leg jezelf niet te snel vast, maar hou alle mogelijkheden open, zodat je flexibel en creatief blijft. Zorg dat je de verwachtingen zo helder mogelijk krijgt en dat je de grenzen aan de mogelijkheden duidelijk uitspreekt (wat doe je niet).

Het projectplan dient als basis voor subsidieaanvraag en moet een duidelijke doelstelling incl. streefcijfers, stappenplan en kostenbegroting bevatten. De vorm waarin het project wordt gepresenteerd moet aansluiten bij de subsidievoorwaarden van de belangrijkste mogelijke subsidiënten.

4. Voorbereidingsfase – wat is er nodig om het project te gaan uitvoeren.

Algemene omschrijving: De realisatie wordt voorbereid. Werkwijzen en/of procedures worden vastgelegd. De benodigde hulpmiddelen worden verkregen.

4.1. Projectcoördinator.

Allereerst wordt een projectcoördinator benoemd met duidelijke bevoegdheden. De projectcoördinator houdt overzicht over de uitvoering van het projectplan, stelt de uitvoering waar nodig bij, zorgt voor een goede communicatie, plant alle overleggen, is budgetverantwoordelijk, zorgt dat afspraken worden nagekomen, zoekt creatief naar nieuwe manieren om de doelgroep te bereiken, werkt naar concrete resultaten. Zeker in een grotere organisatie is het belangrijk dat er één persoon is, die alles coördineert, zodat er niet langs elkaar heen wordt gewerkt.

4.2. Subsidie aanvraag.

In maart 2008 wordt de definitieve subsidieaanvraag gedaan bij de Gemeente Veere en de Provincie Zeeland.

De volgende fondsen worden benaderd:

- Jantje Beton: afwijzing omdat dit fonds zich alleen nog richt op kinderen vanaf 4 jaar.
- Oranje fonds: afwijzing omdat dit fonds geen bijdragen verstrekt in kosten van bedrijfsvoering en/of organisatieontwikkeling van professionele organisaties en zij dit project als de reguliere werkzaamheden van de organisatie zien.
- Kinderpostzegels: afwijzing omdat peuterspeelzalen niet tot hun werkkerrein behoren.

In de zomervakantie 2008 laten provincie en gemeente weten in te stemmen met het verstrekken van subsidie, onder de volgende voorwaarden.

Gemeente:

- Voorwaarde: medefinanciering door Provincie Zeeland en fondsen.
- Jaarlijks een inhoudelijk verslag van de activiteiten en een evaluatierapport over het effect op het peuterspeelzaalbezoek, de tevredenheid van ouders en de kwaliteit van het aanbod.

Provincie:

- Voorwaarde: medefinanciering door Gemeente Veere en fondsen.
- Prestatieafspraken: Concreet en overdraagbaar stappenplan, dat ter beschikking komt van alle Zeeuwse peuterspeelzalen en gemeenten.

Het bestuur beslist in de bestuursvergadering van 25 augustus 2008 het resterende bedrag, wat niet door de fondsen is toegekend, uit de Eigen Reserve te financieren. Gemeente en Provincie worden hierover geïnformeerd en gaan hiermee akkoord (september 2008).

Conclusie: Subsidiemogelijkheden breed inventariseren: gemeente, provincie, fondsen.

Vooraf verkennende gesprekken voeren met de verschillende instanties over procedure, beleidsterreinen en voorwaarden. Subsidieaanvraag hierbij laten aansluiten.

4.3. Organisatie inrichten op het project.

N.a.v. de projectbegroting is er contact geweest met de afdeling Financieel Economische Zaken van de Provincie over de opbouw van de in de begroting opgenomen urenlonen. Hierbij bleek dat de provincie een hoger uurloon berekent i.v.m. hun 1,2% regeling (uurloon = 1,2% van het brutoloon). Afsproken is dat de begroting niet aangepast hoeft te worden. De afrekening vindt plaats volgens het 1,2% uurtarief. Het maximale bedrag blijft € 24.000,-.

Met de accountant van de SPV zijn afspraken gemaakt over de urenverantwoording.

- De urenverantwoording van de coördinator vindt per dag plaats: per dag wordt aangegeven hoeveel uur aan het project is besteed en hoeveel aan niet-project werkzaamheden (die verder niet uitgesplitst hoeven te worden).
- De projecturen van de teams worden door de coördinator bijgehouden. De activiteiten worden omschreven. Deze uren worden op een urendeclaratieformulier (aangepast aan het project) per

medewerkster bijgehouden en op de normale manier door de medewerkster getekend. Deze uren worden extra uitbetaald.

- De uren van de projectmedewerkster vallen automatisch volledig onder het project, hiervoor is geen aparte registratie nodig.

De afspraken rond declaratie en registratie zijn bekend gemaakt bij de teams.

Conclusie: Het project staat niet los van het bestaande peuterspeelzaalwerk, maar is hier onderdeel van. Voor aan de uitvoering wordt begonnen is het belangrijk om duidelijk af te spreken hoe het project in de (administratieve) organisatie wordt ingebed. Het gaat hierbij om organisatorische afspraken over financiering, verantwoording van de kosten, declaratie uren e.d.. Dit is noodzakelijk om achteraf een financiële verantwoording van het project te kunnen geven. Hierbij:

- *De voorwaarden van de subsidiegevers als uitgangspunt nemen.*
- *Overleg met accountant over verantwoording van de begrote posten.*
- *Systematiek opzetten voor het declareren en registreren van uren en kosten*

4.4. Informeren van de bestaande organisatie.

- Het project is regelmatig in de Ondernemingsraad besproken. De doelstelling van het project wordt onderschreven. De positie van het zittende personeel t.o.v. de aan te trekken reformatorische medewerkster is een aandachtspunt.
- De Overkoepelende Ouderraad is vanaf het begin op de hoogte gebracht over de projectplannen en de invulling van het project. De OOR staat positief tegenover het project en geeft aan de algemene toegankelijkheid (voor reformatorische én voor niet-reformatorische ouders) erg belangrijk te vinden.
- Vanaf het begin zijn alle medewerkers geïnformeerd via het leidstersoverleg en het SPV-bericht.
  - De doelstelling wordt door iedereen onderschreven.
  - Het project komt tot stand in een periode dat het peuterspeelzaalbezoek begint terug te lopen. Een vermindering van dagdelen op één plek heeft door herplaatsing van de medewerkers effect op de hele organisatie. Het aannemen van een reformatorische medewerkster moet duidelijk uitgelegd worden.
  - Bij andere kernen (Oostkapelle, Serooskerke) maken reformatorische peuters al gebruik van de speelzaal. Zouden zij niet overstappen naar Aagtekerke of Meliskerke? Deze vraag is in het overleg van de projectgroep meegenomen, maar het leek geen reëel scenario.
- De teams van Aagtekerke en Meliskerke zijn vanaf de presentatie van het Scoop onderzoek over de ontwikkelingen geïnformeerd. Dit is belangrijk omdat zij direct betrokken zijn en gaan meewerken in de uitvoering van het project. Begin 2008 (10 januari) is het projectplan en de stand van zaken met de teams besproken. Naast de algemene informatie, die naar alle medewerkers is gegaan, zijn zij op verschillende momenten individueel via de mail op de hoogte gebracht.
  - De doelstelling wordt direct onderschreven.
  - Er is enthousiasme nu er concreet iets gaat gebeuren aan een al langer gesignaleerd probleem.
  - Vraagtekens bij de mate waarin de peuterspeelzaal zich zou moeten aanpassen.
  - Vragen over de eigen uren.

Zodra duidelijk is dat het project definitief kan beginnen (september 2008), zijn de teams geïnformeerd over de vervolgstappen aan de hand van het projectplan én over de manier waarop zij als team bij het project betrokken worden. De teams blijven wat moeite houden met het project, hoewel de doelstelling wordt onderschreven. Er wordt daarom nogmaals uitgelegd wat de meerwaarde van het project is. Ook de angst dat het aantrekken van een reformatorische medewerkster ten koste van hun uren zal gaan, wordt nogmaals weerlegd. Er wordt afgesproken om waar nodig een breed teamoverleg te hebben over het project. Van ieder team wordt één pedagogisch medewerkster afgevaardigd voor de werkgroep. De teams worden betrokken bij de voorbereiding van de algemene informatieavonden en bij de sollicitatieprocedure voor de reformatorische medewerkster.

- De ouders die al gebruik maken van de peuterspeelzalen zijn schriftelijk geïnformeerd (per brief, september 2008). Op beide peuterspeelzalen is ouders de mogelijkheid geboden om de coördinator vragen te stellen over het project. Dit is in Aagtekerke gekoppeld aan de ouderwerkgroepvergadering en in Meliskerke aan de ouderavond. Niet veel ouders hebben gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, maar de ouders die er waren hebben constructief meegedacht. De doelstelling van het project wordt onderschreven. In Meliskerke zijn niet-reformatorische ouders bang dat de peuterspeelzaal te reformatorisch wordt. Hier is het uitgangspunt van het project (de peuterspeelzaal blijft algemeen

toegankelijk en de huidige kwaliteit blijft gehandhaafd) benadrukt. Ouders worden gevraagd om plaats te nemen in de werkgroep. Uit beide peuterspeelzalen komt een ouder voor de werkgroep.

Conclusie: Alle betrokkenen moeten goed worden ingelicht over de achtergrond en de doelstelling van het project en over de manier waarop het project uitgevoerd gaat worden. Dit is erg belangrijk, omdat het project niet ten koste mag gaan van de tevredenheid van de huidige klanten en de motivatie en betrokkenheid van de huidige medewerkers.

4.5. Contact met reformatorische basisscholen.

De schoolbesturen hebben besloten niet direct betrokken te zijn bij de uitvoering van het projectplan (zie punt 3.2). In plaats van een gezamenlijk project, is het nu een SPV-project. Het overleg met de directeuren loopt wel door.

De directeur van de Versluissschool (Aagtekerke) was al betrokken bij de voorbereiding van het project. Hij heeft verder een adviserende rol in de sollicitatiecommissie en levert een inhoudelijke bijdrage aan de informatieavond. Informatie over het project kan via de nieuwsbrief van de school worden verspreid. Het bestuur van de Boazschool (Meliskerke) wil geen betrokkenheid van de school bij het project. Daarnaast is er tussen het opstarten en de uitvoering van het project een nieuwe directeur aangesteld, waardoor de communicatie wat rommelig verloopt. De nieuwe directeur denkt op persoonlijke titel mee in het verloop van het project. Informatie via de nieuwsbrief van de school is niet mogelijk.

Conclusie: De reformatorische basisscholen zijn de directe verbinding met de doelgroep. Goed overleg met hen is daarom belangrijk.

4.6. Instellen werkgroep.

De werkgroep begeleidt de uitvoering van het project en hier worden de inhoudelijke aanpassingen besproken. De werkgroep dient als brede klankbordgroep en moet daarom een breed draagvlak hebben. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van alle betrokken partijen: ouders die al gebruik maken van de peuterspeelzalen (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), reformatorische ouders op voordracht van de reformatorische basisscholen (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), pedagogisch medewerkers (1 uit Aagtekerke, 1 uit Meliskerke), de reformatorische projectmedewerkster en de coördinator van de peuterspeelzalen.

De vertegenwoordiging vanuit de teams en de huidige ouders is al snel bekend (oktober 2008). Bij de vertegenwoordiging vanuit de ouders heeft in ieder geval 1 van de 2 een niet-reformatorische achtergrond. De afvaardiging van de reformatorische basisscholen volgt half 2009.

Conclusie: Neem voldoende tijd voor het instellen van een werkgroep. Een goede werkgroep zorgt voor goede ideeën, een goed draagvlak en geeft alle betrokkenen vertrouwen in het project.

Samenvattende conclusie van de voorbereidingsfase:

Allereerst wordt een projectcoördinator aangesteld met duidelijke bevoegdheden.

Financiering van het project is de belangrijkste voorwaarde voor de uitvoering. Een goede subsidie aanvraag op de juiste plek volgens de geldende procedures moet daarom goed voorbereid worden. Zoek breed naar meerdere subsidiemogelijkheden.

Het project is onderdeel van de bestaande peuterspeelzaalorganisatie. Er worden daarom duidelijke afspraken gemaakt over de inbedding van het project in de organisatie. Het gaat hierbij om organisatorische afspraken (financiering, verantwoording van de kosten, declaratie uren) en het informeren van de bestaande organisatie (teams en ouders).

Het project richt zich op het bereiken van een doelgroep met een eigen identiteit, die nu (nog) geen gebruik maakt van het peuterspeelzaalwerk. Om dit te realiseren moet vertrouwen worden opgebouwd door een open en respectvolle houding en een goede en regelmatige terugkoppeling van alle stappen en inhoudelijke aanpassingen met een vertegenwoordiging van de doelgroep.

Met goede communicatie en begrip voor de uitgangspunten en randvoorwaarden van het project zullen ook huidige klanten en medewerkers hun vertrouwen in de peuterspeelzaal houden.

Het overleg met de directeuren van de reformatorische basisscholen en het overleg met de werkgroep dienen als klankbord en toetsing voor het verloop van het project. Er is op deze manier inbreng van zowel reformatorische als niet-reformatorische betrokkenen.

5. Realisatiefase – het uitvoeren van het project.

Algemene omschrijving: Het projectresultaat wordt daadwerkelijk gerealiseerd.

5.1. Drempels inventariseren.

Alle ouders met kinderen van 0-5 jaar uit Aagtekerke en Meliskerke hebben bij de mailing in het begin van het project (november 2008) een vragenlijst ontvangen. Deze vragenlijst is ontwikkeld in overleg met de werkgroep en de directeurs van de reformatorische basisscholen. De enquête is vooral door reformatorische ouders ingevuld. Naast het ontbreken van een reformatorische identiteit worden de kosten regelmatig genoemd als reden om geen gebruik te maken van de peuterspeelzaal en het feit dat de peuters niet één dagdeel gebruik kunnen maken. Daarnaast geven ouders ook aan dat zij niet overtuigd zijn van de meerwaarde van de peuterspeelzaal.

De genoemde drempels worden als volgt in het project aangepakt:

- Regelmatig informatie geven over de meerwaarde van de peuterspeelzaal. Wel regelmatig, maar niet te vaak, omdat uit de ingevulde vragenlijsten bleek dat sommige ouders zich onder druk voelen gezet en het gevoel hebben dat hun standpunt niet wordt gerespecteerd.
- De wijkverpleegkundigen van de consultatiebureaus gaan de meerwaarde van de peuterspeelzaal nadrukkelijker benoemen bij de 1,5 jarigen huisbezoeken.
- Bekend maken op welke punten het peuterspeelzaalwerk wordt aangepast om het te laten aansluiten bij een reformatorische opvoeding.
- Aanwezigheid van een reformatorische medewerkster bekend maken.
- De ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal is inkomensafhankelijk. In het kader van het project kunnen ouders kennismaken met de peuterspeelzaal, waarbij ze gedurende drie maanden de laagste ouderbijdrage betalen.
- Uit pedagogische overwegingen wordt niet afgeweken van minimaal twee dagdelen peuterspeelzaalbezoek.

Conclusie: Ga niet zelf invullen waarom de doelgroep minder gebruik maakt van het aanbod, maar zoek een manier om de bestaande drempels vanuit de doelgroep te inventariseren.

5.2. Stappenplan.

Op basis van de inventarisatie en het projectplan een stappenplan en actiepuntenlijst maken. Deze zo opzetten dat het als stramien kan worden gebruikt voor tussentijdse rapportages en de eindevaluatie, en als basis kan worden gebruikt voor de agenda van de verschillende overleggen (met projectgroep, werkgroep, bestuur van de eigen organisatie, subsidieverstrekkingen e.d.)

Gedurende het project dit stappenplan steeds bijwerken. Beslismomenten signaleren en besluiten goed voorbereiden en vastleggen.

Conclusie: Zorg dat je goed overzicht houdt over het verloop van het project.

5.3. Het aantrekken van de reformatorische medewerkster.

Het aantrekken van een reformatorische medewerkster is een belangrijk onderdeel van het project. Zij gaat één dagdeel werken bij iedere peuterspeelzaal om zo de drempel te verlagen voor reformatorische ouders en om in overleg met de teams het peuterspeelzaalanbod aan te passen aan de doelgroep. Zowel de doelgroep als de collega's moeten vertrouwen in haar kunnen hebben.

Er wordt daarom een brede sollicitatiecommissie ingesteld, met ouders uit de doelgroep, medewerkers van de peuterspeelzalen, de voorzitter van de SPV en de directeur van de Jhr. W. Versluissschool uit Aagtekerke als adviserend lid. De vacaturemelding wordt in overleg met de teams en de directeur Versluissschool opgesteld en breed bekend gemaakt (intern, op de reformatorische basisscholen, via de PZC, bij ViaZorg en via ouders van de peuterspeelzalen). De SPV opleidings- en kwaliteitseisen worden aangehouden.

De nieuwe medewerkster begint in januari 2009. Zij is allereerst ingewerkt op de dagelijkse werkzaamheden en daarna op het interactief voorlezen en het werken met KIJK!

Conclusie: De medewerkster die in het kader van het project wordt aangetrokken, heeft een sleutelfunctie. Het is daarom belangrijk dat alle betrokken partijen in het project bij de aanstelling worden betrokken.

5.4. Bekendmaken peuterspeelzaalwerk bij de doelgroep.

Eerste brede bekendmaking bij het begin van het project (december 2008 / januari 2009).

- Mailing naar alle ouders met kinderen van 0-5 jaar (november 2008). De mailing is voorbereid in overleg met de werkgroep en de directeuren van de reformatorische basisscholen. Adressen zijn eenmalig verstrekt door de gemeente. De ouders ontvangen hierbij:
  - Uitnodiging voor een informatieavond en een open ochtend. Hierin de telefoonnummers van twee reformatorische ouders, die benaderd kunnen worden met vragen.
  - Informatie over de meerwaarde van de peuterspeelzaal.
  - Informatie over het project.
  - Brochure van de SPV.
  - Vragenlijst met vragen over peuterspeelzaalgebruik en eventuele redenen om geen gebruik te maken.
- Informatieavonden. Zowel in Aagtekerke december 2008) als in Meliskerke (januari 2009) wordt een informatieavond gehouden met een presentatie door Jo Korstanje (voorzitter SPV) en Harry van der Maas (directeur Jhr. W. Versluijsschool). De wijkverpleegkundige van het consultatiebureau van de betreffende kern is hierbij aanwezig om eventuele vragen te beantwoorden. Bij de informatieavonden zijn niet veel ouders aanwezig, wel is er een open en goede uitwisseling van informatie en standpunten. De informatieavond van Meliskerke is na het verspreiden van de mail nog verplaatst, omdat de datum bleek samen te vallen met een bijbelstudieavond van de Gereformeerde Gemeente. Hierover hebben alle Meliskerkse ouders een nieuwe brief ontvangen.
- In de week na de informatieavond is er een open ochtend in beide peuterspeelzalen. Hier wordt echter geen gebruik van gemaakt.
- Via de wijkverpleegkundigen van de consultatiebureaus. De samenwerking met JGZ verloopt al langere tijd erg goed. Bij hun huisbezoek bij 1,5 jarigen bespreken de wijkverpleegkundigen altijd het belang van het peuterspeelzaalbezoek. Nu nemen zij ook de informatie over het project mee.
- Via de reformatorische basisscholen. De Jhr. W. Versluijsschool (Aagtekerke) hangt de vacature voor de reformatorische medewerkster op en plaatst een stukje over het project in de nieuwsbrief van de school. Bij de Boazschool (Meliskerke) is dat niet mogelijk.

Tussentijdse informatiemomenten – zowel algemeen als specifiek op doelgroep gericht.

- Het project wordt als project van de maand opgenomen in het informatiebulletin Beleidsprogrammering Sociale Zorg en op de website van de Provincie Zeeland (voorjaar 2009).
- Bericht in de Faam, de Bode en de Veerse Krant over de uitbreiding van de peuterspeelzaal in Meliskerke (voorjaar 2009 van 2 naar 3 dagdelen) en Aagtekerke (najaar 2009 van 3 naar 4 dagdelen).
- De peuterspeelzalen verspreiden in hun eigen dorp een uitnodigingsbrief onder ouders die nog geen gebruik maken van de peuterspeelzaal met informatie over de peuterspeelzaal en het project (voorjaar 2010).
- Informatie over de peuterspeelzaal en het project in de nieuwsbrief van de Jhr. W. Versluijsschool (voorjaar 2010)
- De peuterspeelzalen van Aagtekerke en Meliskerke organiseren in het kader van het thema Vriendjes een aantal vriendjesdagen. De kinderen mogen een vriendje meenemen dat nog geen gebruik maakt van de peuterspeelzaal (zomer 2010). Dit resulteert in een paar nieuwe aanmeldingen.
- In de loop van het project (september 2010) is met de wijkverpleegkundigen van de consultatiebureaus afgesproken dat ouders met vragen over de combinatie peuterspeelzaal met een reformatorische opvoeding direct worden doorverwezen naar de reformatorische medewerkster van de peuterspeelzaal. De reformatorische medewerkster ontvangt het telefoonnummer van de betreffende ouders en neemt zelf contact op met hen.

Brede informatie halverwege het project (november 2010).

Speciaal voor het project is een flyer ontwikkeld in overleg met de werkgroep en de directeuren van de reformatorische basisscholen. De flyer wordt door de gemeente verspreid naar alle ouders in Aagtekerke en Meliskerke met kinderen van 0-4 jaar en bevat:

- Korte evaluatie van het project gekoppeld aan informatie over de peuterspeelzaal.
- “Een dag bij de peuterspeelzaal.”

- Een artikel van Driestar Educatief over het belang van de peuterspeelzaal, dat eerder zowel in het Reformatorisch Dagblad als in de PZC is verschenen. Na overleg met de schrijfster van het artikel mocht het aangepast worden en opgenomen in de flyer.
- Wat biedt de peuterspeelzaal.
- Korte uitspraken van de Veerse wethouder als subsidiënt, de reformatorische medewerkster van de peuterspeelzalen en een reformatorische ouder die gebruik maakt van de peuterspeelzaal in Aagtekerke.
- Uitnodiging voor een kennismaking met een waardebon. Ouders die zich voor de zomer 2011 opgeven, betalen de eerste drie maanden van de plaatsing de laagste ouderbijdrage.

Conclusie: Het bekendmaken van de meerwaarde van de peuterspeelzaal, de manier waarop het project de toegankelijkheid vanuit de reformatorische gemeenschap wil bevorderen en informatie over de combinatie van peuterspeelzaalwerk met een reformatorische opvoeding is een speerpunt van het project. Alleen op deze manier zal langzamerhand een verandering kunnen komen in de opvatting dat de peuterspeelzaal niets is voor reformatorische peuters. Ouders kunnen dan vertrouwen krijgen in de aansluiting van de peuterspeelzaal bij een reformatorische opvoeding.

5.5. Informeren van de ouders die gebruik maken van de peuterspeelzalen.

- Ouders worden regelmatig via de nieuwsbrieven van de peuterspeelzalen en via de ouderwerkgroep vergaderingen geïnformeerd over het verloop van het project.
- Voorjaar 2010 ontvangen ouders een korte tussenevaluatie van het project met een vragenlijst om hun tevredenheid met de peuterspeelzaal en het project te meten. De tussenevaluatie en de vragenlijst is in overleg met de werkgroep opgesteld. Ouders kunnen de vragenlijst in de bijgevoegde antwoordenvolop afgeven bij de peuterspeelzaal of opsturen naar het kantoor. De enquête is door een redelijk aantal ouders ingevuld (A 35%, M 56%), waarvan het merendeel reformatorisch. Uit de enquête blijkt dat ouders tevreden zijn. Ze zijn van plan om volgende kinderen ook naar de peuterspeelzaal te laten gaan. Ze ontvangen van de psz voldoende informatie over hun kind op de groep en beoordelen de oudergesprekken als voldoende. Het grootste deel van de ouders is tevreden over de binnen- en buitenruimte. Zij vinden het project belangrijk vanwege de ontwikkelingsmogelijkheden die de peuterspeelzaal biedt en omdat de peuterspeelzaal een plek is waar reformatorische en niet-reformatorische gezinnen allebei gebruik van maken. Er is ook twijfel over het nut van het project en een paar niet-reformatorische ouders zijn bang dat het algemene karakter van de peuterspeelzaal minder wordt. Over het algemeen vinden mensen dat de manier van werken niet is veranderd sinds het begin van het project. Iedereen vindt dat de peuterspeelzalen voldoende tot goed aansluit bij de eigen thuisomgeving. De uitkomst van de vragenlijst is via de nieuwsbrieven verspreid.

Conclusie: Het project moet niet ten koste gaan van de tevredenheid van de huidige klanten. Ouders die al gebruik maken van de peuterspeelzaal moeten vertrouwen houden in de manier van werken en het aanbod van de peuterspeelzaal. Niet-reformatorische ouders moeten zich ook op hun plek blijven voelen in de peuterspeelzaal. Goede informatievoorziening is daarom belangrijk.

5.6. Inhoudelijk aanbod aanpassen.

Het ontwikkelen van het identiteitsgericht aanbod gebeurt vanuit verschillende overleggen:

- In het werkoverleg van de teams wordt steeds nagegaan of de thema's en de invulling van het programma niet botsen met de reformatorische achtergrond. De reformatorische medewerkster heeft hierbij een grote inbreng en de teams staan open voor veranderingen.
- In het kader van het project is een breed teamoverleg gestart, met de teams van Aagtekerke en Meliskerke. Hier worden de aanpassingen besproken.
- In de werkgroep worden de aanpassingen vanuit de teams besproken en aangevuld.
- Uit het regelmatige overleg met de reformatorische basisscholen komen wensen t.a.v. het aanbod naar voren.

Uit de overleggen met de teams, de werkgroep en de directeuren is een aantal punten naar voren gekomen, waarop het aanbod is aangepast. Bij alle aanpassingen blijft het handhaven van de kwaliteit een belangrijk uitgangspunt. Zowel werkgroep als directeuren waarderen deze inhoudelijke aanpassingen. Het zijn geen grote veranderingen, maar wel wezenlijk voor de reformatorische ouders.

Feesten en feestdagen:

- Carnaval wordt niet gevierd. Eventuele verkleedochtenden worden niet rond deze tijd gehouden.
- Pasen: geen paashaas, geen paasmandje. Een lentemandje is wel mogelijk.
- Sinterklaas. Vermijden: het idee van een boek waarin alles staat of Sinterklaas die alles van je weet. Pakjes en pakjesavond is geen probleem. Sinterklaas wordt eenvoudig gevierd op de groep, met cadeautjes voor alle kinderen. Er wordt geen Sinterklaas uitgenodigd.
- Kerst. Er is geen kerstboom in de peuterspeelzaal, maar er wordt een gezellige sfeer gecreëerd mbv kerststukjes, lichtjes en andere versiering van het lokaal. Het Kerstverhaal wordt voor de hele groep verteld. De keuze van het boek gaat in overleg met de werkgroep.

Verhalen, boeken en thema's:

De meeste boeken en liedjes zijn geschikt oor reformatorische en niet-reformatorische kinderen. Soms kan een deel van een boek (paar zinnen, een bladzijde) beter worden overgeslagen. Vermijd de volgende onderwerpen:

- Circus en kermis.
- Bioscoop en theater.
- Tekenfilms en tekenfilmfiguren.
- Heksen en toveren.
- Halloween / carnaval.
- Figuren uit TV programma's.

Taalgebruik.

In het algemeen stopwoorden vermijden en vooral uitspraken als "o jee".

- In juni 2010 hebben de reformatorische medewerkster en de coördinator een ochtend meegedraaid op de reformatorische peutergroep in Arnemuiden (psz Polderpret). Dit heeft geen nieuwe ideeën t.a.v. het inhoudelijke aanbod opgeleverd.

Conclusie: Wees open en flexibel in het ontwikkelen van een identiteitsgericht aanbod, waarmee de drempel naar de peuterspeelzaal kan worden verlaagd voor peuters van reformatorische ouders. Betrek hier zoveel mogelijk betrokkenen bij, zowel ouders uit de doelgroep als ouders die al gebruik maken van de peuterspeelzaal. Hou hierbij het behoud van de kwaliteit als uitgangspunt. Benoem alle aanpassingen, ook de kleine, zodat de doelgroep ziet dat hier serieus mee wordt omgegaan.

5.7. Kwaliteitsniveau en algemene toegankelijkheid.

Bij de aanpassingen in het aanbod worden de uitgangspunten van het project – handhaven van de aanwezige kwaliteit en algemene toegankelijkheid van de peuterspeelzaal – als kader aangehouden. I.v.m. de algemene toegankelijkheid wordt er op de peuterspeelzaal niet gebeden en geen bijbelverhalen gebruikt (wel een Kerstverhaal). De kwaliteit is vastgelegd in het pedagogisch werkplan van de peuterspeelzalen. N.a.v. de fusie met Kinderopvang Walcheren is een nieuw pedagogisch werkplan opgesteld met eenzelfde kwaliteitsniveau. Als gevolg van het project is de kwaliteit zelfs toegenomen: de samenwerking met de reformatorische scholen is verbeterd en in Aagtekerke is een doorlopende ontwikkelingslijn ontstaan doordat de reformatorische school met KIJK! is begonnen en de peuterspeelzaal de KIJK! registratie van de peuters overdraagt aan de school. In Meliskerke gebeurde dit al.

Als gevolg van het project zijn beide peuterspeelzalen met een ochtend uitgebreid. Dit heeft ook voor de ouders die al gebruik maken van de psz een positief effect. Zij kunnen voor hun plaatsing uit meer dagdelen kiezen. In Meliskerke kunnen kinderen die een extra ontwikkelingsstimulans nodig hebben nu ook een derde dagdeel komen.

In het belang van het project zijn de medewerkers van Meliskerke en Aagtekerke niet betrokken bij noodzakelijke verschuivingen in de organisatie wat voor hen een voordeel is.

Conclusie: Zorg dat het project voor iedereen een meerwaarde heeft. Wees helder in het omschrijven van de kwaliteit van je aanbod en zorg dat de aanpassingen aan de doelgroep niet ten koste van de kwaliteit gaan. Gebruik het project om – waar mogelijk - de kwaliteit te verbeteren. Geef zoveel mogelijk vooraf aan als er punten zijn waarop je het aanbod niet zult aanpassen en wat hierbij je argumenten zijn.

5.8. Het meetbare effect van het project.

Meliskerke	2005	2006	2009	2010	Sept. 2011	Streefcijfers 2011
Aantal peuters	44	41	46	48	42	
Psz bezoek	11 25%	11 26%	24 52%	20 42%	19 45%	40%
Leerlingen groep 1 Boazschool	26	21		26	22	
Heeft psz bezocht	6 23%	4 19%		13 50%	11 50%	60%

Aagtekerke	2005	2006	2009	2010	Sept. 2011	Streefcijfers 2011
Aantal peuters	46	53	41	48	44	
Psz bezoek	20 43%	23 43%	25 61%	28 58,5%	28 64%	60%
Leerlingen groep 1 Versluijsschool	20	25		24	23	
Heeft psz bezocht	12 60%	16 64%		12 50%	15 65%	80%

Conclusie: in de projectperiode is het peuterspeelzaalbezoek in z'n totaliteit toegenomen. Zowel in Aagtekerke (64%) als in Meliskerke (45%) ligt dit boven de streefcijfers voor het project (resp. 40% en 60%).

Het peuterspeelzaalbezoek vanuit de reformatorische gemeenschap wordt gemeten adhv het percentage leerlingen uit groep 1 van de reformatorische basisscholen die naar de psz zijn geweest. In Meliskerke is dit toegenomen (van 19% naar 50%), in Aagtekerke is dit ongeveer gelijk gebleven (van 64% naar 65%). In beide kernen worden de streefcijfers (resp. 60% en 80%) echter niet gehaald.

Samenvattende conclusie van de realisatiefase:

Vertrouwen, respect en communicatie blijken sleutelbegrippen bij het bereiken van een nieuwe doelgroep. Vertrouwen kan alleen groeien als je alle stappen serieus, open en vanuit respect voor ieders eigenheid zet. Het geeft ook vertrouwen als je duidelijk bent in de grenzen aan wat voor jou mogelijk is. Richt je niet alleen op de nieuwe doelgroep, maar hou ook het vertrouwen van je huidige klanten en je medewerkers. Richt de projectstructuur zo in, dat iedereen kan meedenken in het project. Hoe meer visies worden meegenomen, hoe beter het resultaat van het project. En daarnaast zorgt een brede betrokkenheid voor een breed draagvlak. Respect voor elkaars opvattingen is de basis voor samenwerking. Er moet ruimte zijn om verschillende opvattingen naast elkaar te laten bestaan, zonder dat er een sfeer ontstaat waarin mensen het gevoel krijgen deze te moeten verdedigen of anderen van hiervan te moeten overtuigen. Uitgangspunt is het vinden van een manier van werken waarin alle betrokkenen zich kunnen vinden. Het willen veranderen van elkaars opvattingen werkt contraproductief. Interesse tonen in de achtergrond van elkaars opvattingen werkt productief. Communicatie hangt nauw samen met vertrouwen. Bespreek de stappen in het project met alle betrokkenen. Zorg voor een goede terugkoppeling. Wees in overleg niet bang om verschillen te benoemen, maar doe dit wel vanuit respect. Zoek bewust naar mogelijkheden om het project in de media, via mailings of op een andere manier onder de aandacht te brengen.

6. Nazorgfase – het in stand houden van de resultaten van het project.

Algemene omschrijving: Dit is de fase waar het eigenlijk allemaal om draait. Het resultaat van het project wordt beheerd, gebruikt en onderhouden.

6.1. Borging in de organisatie.

- Het bereiken van de reformatorische doelgroep is een kwestie van lange adem. De ingezette ontwikkelingen moeten serieus voortgezet worden. Ook na de projectperiode blijft aandacht voor de doelgroep door de functie van projectcoördinator (in afgeslankte vorm) door te laten lopen.
- Op beide locaties blijft een reformatorische medewerkster deel van het team uitmaken. De directeuren van de reformatorische basisscholen hebben al vroeg benadrukt dat het belangrijk is dat de aandacht voor de reformatorische doelgroep goed wordt geborgd in de organisatie door een doorlopende aanwezigheid van een reformatorische medewerkster, zodat de teams van de peuterspeelzalen een afspiegeling vormen van de bevolkingsopbouw in de beide kernen. Najaar 2010 heeft Kinderopvang Walcheren besloten dat de inzet van de reformatorische medewerkster wordt vergroot van 2 naar 3 dagdelen (2 dd Aagtekerke, 1 dd Meliskerke).
- De overleggen met de projectgroep (scholen) en de werkgroep (ouders en teams) worden voortgezet.
- De doorgevoerde aanpassingen (punt 5.4) blijven onderdeel van de werkwijze van beide peuterspeelzalen. Het ontwikkelen van een aanbod dat voor de doelgroep aantrekkelijk en herkenbaar is, is een continu proces dat niet moet stoppen met het einde van het project. Blijf evalueren en bijstellen in overleg met de projectgroep en de werkgroep.
- De ervaringen uit het project worden gebruikt bij het ontwikkelen van een visie op reformatorische / christelijke opvang in het projectplan christelijke opvang binnen KOW. In dit projectplan worden de lopende projecten (Aagtekerke / Meliskerke, Arnemuiden) en nieuwe projecten (samenwerking met psz het Lichtje Middelburg en bso bij Regenboogschool) gestroomlijnd.

6.2. Bekendmaken peuterspeelzaalwerk bij doelgroep.

De wijkverpleegkundigen van de consultatiebureaus hebben aangegeven dat zij merken dat de visie van de doelgroep op het peuterspeelzaalwerk niet altijd rationeel is, maar meer een diep gewortelde overtuiging "Dat doen wij niet". Daarnaast lijkt het voor jonge ouders moeilijk om af te wijken van de opvattingen van hun ouders en grootouders. De houding t.a.v. de peuterspeelzaal zal daarom niet makkelijk en niet in een korte tijd veranderen. De mening van sleutelfiguren heeft wel een groot effect. Dit blijkt in Meliskerke uit de sterke toename van het psz bezoek in de tijd dat het kind van de directeur van de reformatorische school naar de psz ging en uit b.v. de invloed van de dominee op het inenten van kinderen. Speciale aandacht voor de doelgroep blijft ook na afloop van het project noodzakelijk, waarbij ook verder bekeken moet worden hoe sleutelfiguren benaderd en betrokken kunnen worden.

De volgende plannen worden uitgewerkt:

- Er wordt regelmatig informatie over de peuterspeelzaal verspreid in de kernen, waarin het belang van de peuterspeelzaal steeds wordt benoemd.
- De flyer, die voor de mailing van oktober 2010 is gebruikt, wordt omgezet in een structurele folder over reformatorische opvang.
- De werkgroep blijft bestaan in de huidige samenstelling en blijft meedenken over de aansluiting van de peuterspeelzaal op de doelgroep en over het bekend maken en stimuleren van het peuterspeelzaalwerk.
- Gezien hun ervaring met de invloed van de dominee op het inenten van kinderen raden de wijkverpleegkundigen aan contact te zoeken met de dominees, om met hen het belang van het peuterspeelzaalwerk op de ontwikkeling van peuters en de ontwikkelingen uit het project bij de peuterspeelzalen te bespreken. Dit wordt in 2011 door de unitmanager en de reformatorische medewerkster opgepakt.
- Er wordt nog een keer een informatie avond georganiseerd in beide kernen. Harry van der Maas, directeur van de Versluissschool, wil hieraan weer een bijdrage leveren. De wethouder wordt uitgenodigd. De avonden worden in de peuterspeelzalen gehouden. Doel van de avond: informatie en uitwisseling over de combinatie van peuterspeelzaalbezoek met een reformatorische opvoeding. Eventueel in combinatie met het presenteren van het stappenplan en het KOW-brede projectplan.

- De 'vriendjesdagen', waar beide peuterspeelzalen in 2010 mee zijn begonnen, worden jaarlijks voortgezet als onderdeel van het thema Vriendjes. Op deze dagen kunnen de peuters vriendjes meenemen die nog niet naar de peuterspeelzaal gaan.

6.3. KOW als betrouwbare partner.

Om op de lange termijn de houding tav de psz positief te beïnvloeden en het psz bezoek vanuit de reformatorische gemeenschap te laten toenemen is het belangrijk dat KOW zich als betrouwbare partner presenteert. De doelgroep moet vertrouwen krijgen in KOW. Dat kan alleen als KOW steeds weer laat merken dat de brede toegankelijkheid serieus wordt genomen.

- Gericht blijven werken aan een aanbod waar reformatorische ouders zich in kunnen vinden.
- Ouders hier regelmatig over informeren, zowel intern (bestaande klanten) als extern (reformatorische ouders die nog geen gebruik maken).
- Continuïteit in teamsamenstelling (reformatorisch medewerkster) en inhoudelijk aanbod (gericht op reformatorische doelgroep).
- Goede en tijdige communicatie, zeker bij wijzigingen in het aanbod.
- Vervolgstappen uitvoeren, afspraken nakomen.

6.4. Samenwerking met JGZ (de consultatiebureaus).

Ontwikkelingen binnen het project worden besproken in het structurele overleg tussen KOW (Annemiek Koppejan) en de JGZ 0-4 (Els Cok).

Bij het 18 maanden huisbezoek stelt de wijkverpleegkundige het peuterspeelzaalbezoek altijd aan de orde en benadrukt het belang van de psz voor de ontwikkeling van de peuter. Hierbij worden de KOW peuterspeelzaalfolders gebruikt. Zij zullen bij de komende bezoeken ook de flyer meenemen, die bij de mailing van oktober 2010 is gebruikt.

Met ingang van 2011 geven de wijkverpleegkundigen aan dat reformatorische ouders met hun vragen bij de reformatorische medewerkster van de peuterspeelzaal terecht kunnen. Zij zullen de telefoonnummers van deze ouders doorgeven aan de peuterspeelzaal, waarna de reformatorische medewerkster telefonisch contact opneemt.

6.5. Samenwerking met de reformatorische basisscholen.

Het structurele overleg tussen de unitmanager en de directeuren van de reformatorische basisscholen blijft doorlopen.

Er wordt gewerkt aan het verbeteren van het contact tussen de basisscholen en de peuterspeelzalen. Groep 1 leerkrachten van de scholen worden in 2011 uitgenodigd bij de peuterspeelzalen om kennis te maken met de nieuwe reformatorische medewerkster. Tot nu toe komen de medewerksters van de peuterspeelzaal naar school voor de overdracht, dus dit is een goede manier voor de leerkrachten om kennis te maken met de peuterspeelzaal.

Bij het aannamesprek van de scholen met ouders van aankomende leerlingen vragen de directeuren naar het peuterspeelzaalbezoek. Met ingang van 2011 zal hierbij ook worden gevraagd of de ouders akkoord zijn dat de reformatorische medewerkster psz contact met hen opneemt om informatie te geven over de peuterspeelzaal en vragen over de combinatie peuterspeelzaal met een reformatorische opvoeding te beantwoorden. De unitmanager verzorgt de schriftelijke informatie die de ouders bij dit gesprek meekrijgen. De directeuren mailen de telefoonnummers van de betreffende ouders naar unitmanager, die dit verder coördineert.

7. Samenvatting en checklist.

Van augustus 2008 tot augustus 2011 is in de peuterspeelzalen van Aagtekerke en Meliskerke een project uitgevoerd om het peuterspeelzaalbezoek vanuit de reformatorische gemeenschap te stimuleren. Het project is ontstaan op initiatief van de reformatorische basisscholen en de toenmalige SPV (nu KOW: Kinderopvang Walcheren) en met subsidie van de Gemeente Veere en de Provincie Zeeland. Verschillende factoren hebben bijgedragen aan het goede verloop van het project:

- Gezamenlijke doelstelling en goede samenwerking tussen de directeuren van de reformatorische basisscholen en KOW.
- In openheid, gebaseerd op vertrouwen en respect, willen zoeken naar een manier van werken waar iedereen zich in kan vinden. Openstaan voor aanpassingen. Zoeken naar overeenkomsten en benoemen van verschillen.
- Duidelijk projectplan als basis voor de uitvoering en voor subsidieaanvragen.
- Draagvlak binnen de peuterspeelzaal (zowel bij medewerkers als bij bestaande klanten).
- Betrekken van JGZ 0-4 bij de opzet en uitvoering van het project.
- Actief betrekken van de doelgroep in alle fasen van het project.
- Goede en regelmatige communicatie: intern en extern.
- Aansturing door een projectcoördinator met duidelijke bevoegdheden.

Door het project zijn er meer peuters met een reformatorische achtergrond naar de peuterspeelzalen gekomen. Beide peuterspeelzalen zijn een extra dagdeel geopend (Aagtekerke van 3 naar 4, Meliskerke van 2 naar 3). Het project wordt geïntegreerd in de organisatie en dient als basis voor een KOW-breed projectplan christelijke opvang.

CHECKLIST BIJ STAPPENPLAN PROJECT “VERBREDEN TOEGANKELIJKHEID PEUTERSPEELZAALWERK”.

1. INITIATIEFFASE – het idee voor het project.
Welke doelgroep wordt niet of onvoldoende bereikt?
Verdiep je in de doelgroep. Is het een homogene groep, zijn er verschillende richtingen in de groep, welke overtuigingen e.d.
Zoek contact met de juiste vertegenwoordigers van de doelgroep.
Zoek naar gezamenlijke belangen.
Een open en respectvolle benadering.
2. DEFINITIEFFASE – wat is de bedoeling van het project.
Cijfermatig in kaart brengen – in hoeverre wordt de doelgroep onvoldoende bereikt?
Met vertegenwoordigers van de doelgroep gezamenlijke doelstellingen en uitgangspunten formuleren.
Instellen van een brede projectgroep met vertegenwoordigers vanuit de eigen organisatie en de doelgroep, die het project verder gaat uitwerken.
Informereren van de eigen organisatie (doelstelling en gezamenlijk belang) om draagvlak te creëren en weerstand te voorkomen.
Informereren van externe belanghebbenden (organisaties waarmee wordt samengewerkt).
Informereren van mogelijke subsidieverstrekkingen over doelstelling project. Subsidiemogelijkheden en –voorwaarden bespreken.
3. ONTWERPFASE – het maken van het projectplan.
Vanuit een open houding verschillende alternatieven naast elkaar ontwikkelen.
Zorg dat de verwachtingen duidelijk zijn (wat doe je wel) en dat je je eigen grenzen duidelijk aangeeft (wat doe je niet).
Opzet van het projectplan koppelen aan de subsidiemogelijkheden en –voorwaarden.
Mogelijke subsidieverstrekkingen al bij de opzet van het projectplan betrekken.
Het projectplan is concreet met duidelijke doelstelling, streefcijfers en begroting (SMART).
Communicatie afstemmen: Binnen alle meewerkende organisaties nagaan wie over het projectplan gaat beslissen (bv bestuur, OR, ouderraad/cliëntenraad) en deze personen of organen in het proces meenemen.

Informatieverstrekking (tijdstip en inhoud) binnen de verschillende organisaties op elkaar afstemmen. De betreffende personen of organen zo mogelijk gezamenlijk (als projectgroep) informeren.
4. VOORBEREIDINGSFASE – wat is er nodig om het project te gaan uitvoeren.
Projectcoördinator benoemen met duidelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden.
Subsidie aanvragen.
Organisatie inrichten op het project (administratieve procedures vooruitlopend op eindverantwoording).
Alle betrokkenen in de eigen organisatie informeren. Tijdstip van informeren evt. afstemmen met partners in het project.
Structureel overleg met de vertegenwoordigers van de doelgroep (projectgroep) afspreken.
Werkgroep instellen die de uitvoering gaat begeleiden. Ook hierin vertegenwoordigers van de doelgroep én van de eigen organisatie.
5. REALISATIEFASE – het uitvoeren van het project.
Begin het project met een uitgebreide inventarisatie van de redenen waarom de doelgroep weinig of geen gebruik maakt van het aanbod. Ga niet van je eigen vooronderstellingen uit. Ga niet aan oplossingen werken zolang het probleem nog niet helemaal bekend is.
Op basis van de inventarisatie een stappenplan en actiepuntenlijst maken. Dit zo opzetten dat het als stramien kan worden gebruikt voor tussentijdse rapportages en de eindevaluatie, en als basis kan worden gebruikt voor de agenda van de verschillende overleggen (met projectgroep, werkgroep, bestuur van de eigen organisatie, subsidieverstrekkers ed).
PR gericht op doelgroep ontwikkelen. Communicatieplan: zoveel mogelijk manieren zoeken om het project bekend te maken bij de doelgroep op verschillende momenten in de loop van het project.
Alle stappen voorbereiden en terugkoppelen in de werkgroep, de projectgroep, met de medewerkers van de teams en het bestuur.
Eigen organisatie regelmatig informeren, zowel de medewerkers als de ouders van de betreffende peuterspeelzalen.
Inhoudelijke aanpassingen aan de doelgroep duidelijk benoemen. Intern toelichten – steeds terugkoppelen aan het doel (meer peuters bereiken) en het uitgangspunt (handhaven kwaliteit en algemene toegankelijkheid). Extern als PR gebruiken.
Vertrouwen, respect en communicatie zijn sleutelbegrippen bij het bereiken van een nieuwe doelgroep. Wees helder in de uitvoering van het project, zorgvuldig en tijdig in je communicatie, open en respectvol in je benadering, consistent in je aanpak (ook op lange termijn).
6. NAZORGFASE – het in stand houden van de resultaten van het project.
Het bereiken van een nieuwe doelgroep kan een kwestie van lange adem zijn. Hou – ook na de projectperiode – aandacht voor de doelgroep. Bij voorkeur door de functie van projectcoördinator (in afgeslankte vorm) door te laten lopen.
Continueer de overlegstructuren die tijdens het project zijn ontstaan, zodat je direct contact houdt met de doelgroep. Hierbij is de projectcoördinator belangrijk.
Het ontwikkelen van een aanbod dat voor de doelgroep aantrekkelijk en herkenbaar is, is een continu proces dat niet moet stoppen met het einde van het project. Blijf evalueren en bijstellen.